

Ószövetségi bibliaismeret 1Mózesztől- Józsué könyvéig

A bűneset a Szentírásban

Az emberiség állandó kérdése, hogy honnan van a rossz? Erre is választ ad a Biblia. A bűneset (1Móz 3) leírása konkrétan elmondja, hogyan került a bűn a világba. Röviden azt foglalja össze az 1Móz 3, hogy miként kísértette meg a Sátán az embert, és csábította arra, hogy Istennek szembe szegüljön. A Sátán kígyó formájában jelent meg és elégedetlenné teszi az embert saját helyzetével, olyan reményt kelt, amelynek elérésre nincs is esély, amikor is azt ígéri „olyanok lesztek, mint az Isten”. Ennek következményeként megváltozott, megromlott az ember kapcsolata Istennel, önmagával és a másik emberrel. Az Isten iránti bizalom helyett a félelem és szégyenérzet uralkodott el az emberben. A közvetlen büntetés része lett az is, hogy az emberpárnak a biztonságot jelentő Édent el kellett hagynia.

Ezután született Káin és Ábel később pedig Sét. A teremtő Isten és az ember közötti kapcsolat a bűneset következményeképpen minden születendő ember életére is változást hozott. Ez alól az állapot alól egyik ember sem mentesül. Mindenki bűnösen születik, melyet a teológia az eredendő bűn fogalmával fejez ki. Eredendő bűn: más fordításban áteredő bűn. Arra vonatkozik, hogy bűnösként születünk, mivel az első emberpár bűne és bűnössége minden emberre kiterjedt. Bűn: Isten ellen való lázadás. Tett, ami elválaszt Istentől.

A bűn elterjedése, Nőé bárkát épít

Noé és az özönvíz története a bibliai őstörténetek közé tartozik. Az özönvíz okáról az 1Móz 6. fejezetében olvashatunk: a bűn elterjedése miatt, az emberi gonoszság elhatalmasodott a földön. Isten megbánta, hogy embert alkotott. Noé Istennel járt és kegyelmet talált az Úr előtt, engedelmissége által Isten kegyelmének eszköze lett. Noé megkapta Istentől a bárka építésének feladatát, és mindent úgy tett, ahogy Isten mondta neki. A bárkát góferfából készítette és szurokkal vonta be. Isten gondoskodott Nőé családjáról három fia Sém, Hám, Jáfet és feleségeik menekülhettek meg. Isten parancsára minden állatfajból egy párat vitt magával, hogy szaporodjanak, és az ítélet után újra élet pezsdüljön a földön. Az özönvíz levonulása után érthette meg igazán Nőé, hogy Istennek mi a célja mindezzel: szövetséget akart kötni vele, hogy újjáformálja a teremtést. Szövetségének jelet adott, a szivárványt, amely ígéretének megerősítésül szolgál. Isten azért ad jelet, hogy emlékeztesse az embert nem feledkezett meg ígértéről.

Isten szövetséget köt az ősatyákkal.

Az ősatya szó eredetileg egy csoport legősibb férfi felmenőjét jelentette. Bibliai értelemben ősatyáknak nevezzük azokat a férfiakat, akiktől az Isten választott népe, Izráel származott. A Szentírásban Ábrahám, Izsák, Jákób és József tartozik közéjük. Az ősatyák történeteivel az 1Móz 12-50 részekben találkozhatunk.

Ábrahám története

Az ősatyák közül az első Ábrahám volt. Ábrahám feladott mindent, hogy egy olyan útra lépjen, ami ismeretlen volt számára, de mindezt hittel tette, mert elhitte mindazt, amit Isten ígért neki. Az új hazába, Kánaánba vele tartott felesége Sára, unokatestvére Lót és minden szolgálja.

Elhívásakor Ábrahám a következő ígéreteket kapta Istentől: megszámlálhatatlan sokaságú néppé teszi, azt a földet, melyre vezeti, neki és utódainak adja lakóhelyül, mind ő és, mind utódai Isten rendkívüli szövetségében fognak részesülni. Ez a szövetség kegyelmi szövetség, melyben Isten a kezdeményező fél. Isten a szövetség mellé jelet is rendelt: a körülmetélést. Ábrahámnak és Sárának idős korában született gyermekük, aki az Izsák nevet kapta.

A szövetség további hordozói Izsák, Jákób és József története

Ábrahám fiát a szövetség alapján tanította az Istenben való hitre. Majd felnőtt korában, hogy ne térjen el ettől a hittől, hazájából hozatott neki feleséget. Rebekával való házasságából ikergyermekei születtek: Ézsau és Jákób. Ézsau vadász Jákób pedig pásztor volt. Felnőve Jákób becsapta édesapját, Izsákot és bátyját Ézsaut így szerevezve meg az atyai áldást. Jákób ezután elmenekül, Lábánnal édesanyja testvérénél talál menedékre. Feleségei Lea és Ráhel, tőlük illetve két szolgálótól 12 fia és egy lánya született. A fiúktól származott a későbbiekben Izráel 12 törzse. Jákób kedvenc fia József volt, aki szintén az áldás letéteményeseként jelenik meg. A Szentírás leírása alapján József különleges adottságú, de elkényeztetett fiú volt. Édesapja, díszes ruhát csináltatott neki. Józsefnek sok szenvedésen és megaláztatáson kellett keresztül mennie, míg a helyére került, de Isten tanította és felemelte őt. József Egyiptomba kerül ott rabszolga, börtönbe is vetik aztán pedig a fáraó második embere lesz. Éhínség lett az egész földön egyedül Egyiptomban volt élelem. Isten Józsefen keresztül megmentette népét az éhenhalástól. Jákób és családja Egyiptomba költöznek.

József idejében Jákób és fiai az egyik legtermékenyebb földet kapták meg, Gósen földjét, ott telepedtek le. Isten megáldotta őket és sokasodtak, így a 430 évig tartó egyiptomi

tartózkodás alatt nagy néppé váltak. Az új fáraó veszélyforrásként tekintett az idegen népre, kihirdette, hogy minden fiúgyermekkel végezni kell.

Mózes elhívása, szabadulás Egyiptomból.

Amrámnak és Jókebednek ekkor született meg legkisebb fiúgyermekük, Mózes, akinek életével Istennek különleges terve volt. Az anyja a Nílus partján a sásban rejtette el egy ládácskában. A fáraó lánya találta meg és fiává fogadta őt. Mózes testvérei Áron és Mirjám.

Isten elhívja Mózeset arra a feladatra, hogy szabadítsa ki népét a rabszolgaságból. A fáraó szíve kemény maradt, és nem engedett a kérésnek. Isten látta népe nyomorúságát és csapások sorozatával kényszerítette a fáraót, hogy változtassa meg döntését. Tíz csapással sújtotta az egyiptomiakat Isten. Az utolsó, a legnagyobb ítélet az elsősülött fiúgyermek halála. A túlélés feltételként, hogy az elsősülöttek életben maradjanak, egy bárányt kellett levágniuk és annak vérével be kellett kenni az ajtófélfát. Ahol ott volt a jel, ott Isten elfogadta az engesztelő helyettes áldozatot a bárány vérével, ahol nem, ott elpusztult minden elsősülött. A bárány húsát elfogyasztották és készültek a kivonulásra. Ez a mai napig a zsidók egyik legnagyobb ünnepe, a páska, így emlékeznek a szabadulás napjára. A fáraó ezek után elengedte a népet, amelyet Isten vezetett nappal felhőoszlopban, éjjel pedig tűzoszlopban. A fáraó ezek után meggondolta magát, és a nép után indult. Isten megnyitotta népe előtt a Vörös-tengert, a fáraó és serege odaveszett.

A pusztai vándorlás

Ezután kezdődött a pusztai vándorlás. A nép többször is zúgolódott az út során. Az alapvető szükségletek étel és ital hiánya miatt. Isten adott ivóvizet, mannat és fűrjeket. Isten minden egyes zúgolódásuk ellenére meg akarta újítani népével a szövetséget. A Sínai- hegynél meg is tette ezt, amikor a Tízparancsolatot adta a népének. Az első kőtábla parancsolatai Isten és ember kapcsolatát szabályozzák, míg a második kőtábla ember és ember együttélésének feltételeit rögzíti. 2Móz 20, 1-14 Az Egyiptomból való kivonulást a 40 éves pusztai vándorlás követte. Isten hosszú ideig készítette népét arra, hogy a jövevény lét után saját hazát szerezzenek. Az ígéret földjének neve Kánaán volt. A pusztai vándorlást követő letelepedési időszakot honfoglalásnak nevezzük. Mózes halála után Józsué vezette a népet. Az első és leghíresebb küzdelem Jerikó városának bevétele volt. Izráel minden törzse kapott egy részt az országból. Az ország szétosztása után Józsué országgyűlést hív össze Sikemben, ahol választás elé állítja a népet. Dönteniük kell, az Úrnak akarnak szolgálni vagy más Istennek. „A nép így felelt Józsuénak: Az Urat, ami Istenünket fogjuk szolgálni, és az ő szavára hallgatunk.” Józ 24,24

Kérdések az általános ószövetségi bibliaismerethez (Hexateuchosz: 1Móz- Józs)

1. Hogyan került a bűn a világba?
2. Hol találjuk meg ezt a leírást?
3. Mit mondott a Sátán Évának?
4. Hol élt Ádám és Éva?
5. Milyen formában jelent meg a Sátán?
6. Mi lett a büntetése az embernek?
7. Mi volt az első érzés melyet megtapasztalt az ember a bűneset után?
8. Hogyan hívták Ádám és Éva fiait?
9. Mi az eredendő bűn?
10. Miért volt szükség az özönvízre?
11. Ki volt az egyetlen ember, aki Istennel járt?
12. Mit kért tőle Isten?
13. Milyen rendelkezéseket adott Isten Nóénak?
14. Kik menekültek meg az özönvíz után?
15. Hogyan hívták Nóé fiait?
16. Mi volt Isten szövetségének jele az emberiséggel?
17. Mit jelent az ősatya kifejezés?
18. Kiket sorolunk az ősatyák közé?
19. Mit ígért Isten Ábrahámnak?
20. Hogy hívták Ábrahám feleségét?
21. Hogyan hívták Ábrahám és Sára gyermekét?
22. Mi volt Isten kegyelmi szövetségének a jele?
23. Hogy hívták Izsák feleségét?
24. Mi volt Rebeka és Izsák ikreinek a neve?
25. Mi volt Jákób foglalkozása?
26. Jákóbnak hány felesége volt?
27. Hány fia született Jákóbnak?
28. Ki volt Jákób kedvenc fia?
29. Hol volt József rabszolga?
30. Miért mentek Jákób fiai Egyiptomba?
31. Melyik földrészt kapták meg Jákób fiai?
32. Hány évig éltek Jákób utódai Egyiptomban?

33. Kit rejtettek el gyermekként a Nílus vizén?
34. Hogy hívták Mózes szüleit?
35. Mi volt a neve Mózes két idősebb testvérének?
36. Hány csapás után eresztette el a fáraó a népet?
37. Melyik volt a legnagyobb ítélet a csapások között?
38. Melyik ünnepel emlékeznek a zsidók a szabadulásra?
39. Melyik tengert nyitotta ketté az Isten a nép előtt?
40. Hány évig tartott a pusztai vándorlás?
41. Mi miatt zúgolódott a nép?
42. Hogyan gondoskodott Isten a nép szükségleteiről a pusztában?
43. Hogyan vezette Isten a népét éjjel és nappal a pusztai vándorlás során?
44. Hol kötött ismét szövetséget Isten a népével?
45. Hány kőtáblára írta Isten a parancsolatokat?
46. Miről szól az első kőtábla parancsolatai?
47. Miről szól a második kőtábla parancsolatai?
48. A letelepedési időszakot hogyan nevezzük?
49. Mi volt az ígért földjének a neve?
50. Ki volt Mózes utódja?
51. Mi volt a város neve, amelyet először foglaltak el?
52. Hol volt az első országgyűlés?

Híres alkotások:

Michelangelo Ádám teremtése

Peter Paul Rubens: Ábrahám utazása Kánaán földjére

Michelangelo: Mózes szobor

Rembrandt: A tékozló fiú hazatérése

Források:

Biblia

Ószövetségi bibliaismeret, alapmodul, Isten szövetséget köt népével, Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2017.

Etika alapmodul, A keresztyén élet alapkérdései, Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2014.